

εἰς τὴν Βενετιανὴν ἔξ καρδινάλιοι ἦλθον ἐκ μέρους τοῦ Πάπα νὰ λάβωσι παρ' αὐτοῦ τὸν ὄρκον τῆς ὑποταγῆς καὶ νὰ τῷ συγχωρήσωσι, διότι πρὸ πολλοῦ ἦτον ἀφωρισμένος. Τῇ ἐπαύριον ὁ Δοῦξ μετὰ τοῦ κλήρου ἐξῆλθον εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ, καὶ ὠδήγησαν αὐτὸν μέχρι τῆς πλατείας τοῦ Ἀγίου Μάρκου. Ἐκεῖ δὲ καθήμενος εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ ναοῦ ὁ Πάπας, ἐνδεδυμένος τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ περισιχούμενος ὑπὸ καρδινάλιων καὶ ἐπισκόπων, περιέμενεν αὐτόν. Οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς συνελεύσεως καὶ ἄπειρον πλῆθος θεατῶν ἀπετέλουν λαμπροτέραν τὴν τελετὴν ταύτην. Ὁ αὐτοκράτωρ ἰδὼν μακρόθεν τὸν Πάπαν, ἀπεκδύθη τὴν χλαμύδα αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν προσέειπεν ἵνα καταφιλήσῃ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Βλέπων τότε ἔμπροσθέν του ὁ Πάπας ἐκεῖνον ὅστις ἀπὸ εἰκοσαετίας κατεδίωκεν αὐτὸν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἐνόμισεν ὅτι βλέπει τὸν θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοῦ ἀντιπάλου αὐτῆς, καὶ τόσον ἐλθισμόνησεν ἑαυτὸν, ὥστε νὰ ἐπιβέσῃ τὸν πόδα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ αὐτοκράτορος καὶ νὰ ἐκφωνήσῃ τὸ ῥητὸν τοῦτο τοῦ Προφητάνακτος « Ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. » Προσπίπτω ἐνώπιον τοῦ Πέτρου καὶ οὐχὶ ἐνώπιόν σου, » ἀντεφώνησεν ὁ αὐτοκράτωρ, θέλων νὰ δώσῃ οὕτω εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ὑποταγῆς αὐτοῦ χαρακτῆρα θρησκευτικῆς μετανοίας. « Ἐνώπιόν μου ὡς ἐνώπιον τοῦ Πέτρου, » ἀπεκρίθη ὁ Πάπας, πατῶν δυνατώτερα. Μετὰ τοῦτο ὁ Φρειδερίκος φέρων ῥάβδον κλητῆρος εἰς τὴν χεῖρα, προηγῆθη καὶ ὠδήγησε τὸν Πάπαν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀφοῦ ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὴν ἀγίαν μετάληψιν, περιέφερον ἔπειτα αὐτὸν διὰ μέσου τῆς πλατείας τοῦ Ἀγίου Μάρκου, κρατῶν τὸν χαλινὸν τοῦ ἡμίονος αὐτοῦ. « Ὁ Θεὸς ἠθέλησεν ἀνεφώνησε πάλιν ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος, ὥστε εἰς γέρων, εἰς ἱερεὺς, νὰ θριαμβεύσῃ καθ' ἑνὸς ἰσχυροῦ καὶ τρομεροῦ αὐτοκράτορος. »

ὑπὸ τὸ περιστόλιον τοῦ Ἀγίου Μάρκου, πλινθία ἐκ πορφύρου ἐγκεκολλημένα ἐντὸς μαρμάρου, δεικνύουσι μέχρι τουνὺν τὸν τόπον ὅπου πεσὼν προσεκύνησεν ὁ αὐτοκράτωρ τὸν Πάπαν. Μεταξὺ δὲ τῶν πολυαρίθμων ζωγραφιῶν ἐν αἷς ἐξιστοροῦνται αἱ ἀλλεπάλληλοι σκηναὶ τοῦ δράματος τούτου, εἰκόν

τις εὐρισκομένη εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ παλατίου τοῦ δουκὸς, παριστᾷ τὸν πόδα τοῦ Πάπα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ αὐτοκράτορος.

Η ΧΙΟΣ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ἀριθ. 5.)

Ὅσον δὲ ἀποβλέπει τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ἐπὶ Τουρκοκρατίας, διηροῦντο οἱ Χῖοι εἰς ἐμπόρους, ἐργαστηριάρχας, τεχνίτας, ναύτας καὶ γεωργούς. Οἱ εὐπατρίδαι καὶ λοιποὶ σημαντικώτεροι τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἦσαν ἔμποροι· ὁ λαὸς, ἐργαστηριάρχαι, τεχνῖται καὶ ναῦται· οἱ δὲ κάτοικοι τῶν χωρίων ναῦται καὶ γεωργοί.

Ἡ ὑπερτάτη ἀρχὴ τῆς νήσου ἐνεχειρίζετο μὲν εἰς διοικητὴν Ὀθωμανόν, στελλόμενον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' αὐτὸς πραγματικῶς δὲν εἶχεν εἰμὴ τὴν διοίκησιν τοῦ φρουρίου, τὴν εἰσπραξίν τοῦ κεφαλιτιῶνος, τοῦ τελωνείου, καὶ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ παραλαμβάνειν παρὰ τῶν Χριστιανῶν δημογερόντων καὶ ἀποστέλλειν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν προσδιωρισμένον ἐτήσιον φόρον τῶν κατοίκων ὅλης τῆς νήσου, πλὴν τῶν μαστιχοφόρων, καὶ τριῶν ἄλλων χωρίων. Ὁ δὲ φόρος οὗτος συνίστατο ἐκ γροσιῶν τουρκικῶν 150,000, ἐμπεριεχομένου καὶ τοῦ ἰσοτίμου τῶν προβάτων καί τινων ἄλλων ζωοτροφῶν, διδομένων κατ' ἔτος ὡς δῶρον εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν αὐλὴν· κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις τῆς νήσου ἐξήρτητο ἀπὸ τῶν κατοίκων Χριστιανῶν, οἵτινες πολλάκις ἐπροκάλουν τὴν παῦσιν καὶ αὐτοῦ τοῦ παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς ἀρχῆς στελλομένου Τούρκου Διοικητοῦ διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀντιπροσώπων αὐτῶν, ὅσαςκις ἡ διαγωγή τοῦ Διοικητοῦ τούτου δὲν ἦτο σύμφωνος πρὸς τὰ κοινὰ τῆς νήσου συμφέροντα, ἢ ἠνώχλει τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα καὶ τὴν ἡσυχίαν τινός. Τὸ δὲ εἶδος τῆς διοικήσεως τῆς νήσου ἦτο σύμμικτον Ἀριστοκρατικόν, συνιστάμενον ἐκ τῆς Δημογεροντίας καὶ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῆς ἐκ τεσσαράκοντα εὐπατρίδων συγκροτούμενης, οἵτινες ἦσαν ἐκ τῶν προὔπαρξάντων Δημογερόντων ἐκ τῶν δύο πρώτων Ἀδελφοτήτων.

Ἡ Χίος εἶχε συστήσει καὶ τὸ περιφημον ἐκεῖνο Γυμνάσιον, καὶ λαμπρὰν βιβλιοθήκην περιέχουσαν

24,000 τόμους, αξιόλογον τυπογραφίαν, καὶ πλουσίαν ἀποθήκην τῶν πλειοτέρων πειραμάτων τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἠδύνατο νὰ καυχῇ ὅτι κατέχει μεταξύ τῶν διδασκάλων αὐτῆς δεκαοκτὼ τὸν ἀριθμὸν, πολλοὺς γνωστοὺς εἰς τὴν πεφωτισμένην Εὐρώπην διὰ τὴν ἔξοχον αὐτῶν παιδείαν. Τοιοῦτοι δὲ ὑπῆρξαν ὁ Πρύτανις τοῦ Γυμνασίου Νεόφυτος Βάμβας, ὁ μαθηματικώτατος Ι. Σελεπῆς, ὁ πολυμαθὴς Βαρδαλάχος, ὁ Γάλλος Ἰούλιος Δαυῖδ, καὶ ὁ τότε ἀξίος τῆς Χίου Ἀρχιερεὺς Πλάτων Φραγκιάδης· ἡ Χίος εἶχε πρὸς τοῦτοις καὶ Ἐμποροδικεῖον καὶ δύο δημόσια Συμβολαιογραφεῖα.

Πολλοὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων οἵτινες εἶχον ταξειδεύσει εἰς τὴν Χίον, ἐσυκοφάντουν τοὺς κατοίκους αὐτῆς ὡς ἀφιλοξένους. Ἡ κατηγορία αὕτη δὲν προήρχετο ἀπὸ συκοφαντικῆς διαθέσεως, ἀλλ' ἀπὸ ψυχικῆς ἀπλότητος ἀπερισκέπτων ἀνθρώπων, οἵτινες ἐπειδὴ δὲν εὗρισκον εὐκολὸν τὴν εἰς τὰς οἰκίας τῶν Χίων εἴσοδον, ἡ ὁποία ἠδύνατο (ὡς εὐκόλως παρατηρεῖ πᾶς νουνεχὴς, γνωρίσας τὸν οἰκιακὸν διοργανισμὸν τῶν πολιτῶν τῆς Χίου) νὰ ἐπιφέρει μεγάλα ἀτοπήματα, ἐνῷ δὲν ἤθελε προξενήσει, εἰμὴ ἀνωφελῇ περιποιήσιν εἰς ἀνθρώπους ξένους μὲν, οὐδενὸς ὅμως τῶν ἀναγκαίων ζερουμένων, οἵτινες, λέγω, ὑπὸ κούφότητος προσῆπτον ἀκουσίως καὶ ἐξ ἀγνοίας εἰς τοὺς Χίους τὴν ἀδικὸν ταύτην συκοφαντίαν, νομίζοντες ὅτι ἡ φιλοξενία συνίσταται εἰς ἐξωτερικὰς ματαίας ἐπιδείξεις· ἀλλ' ὅστις περὶ τήρησεν, ὅτι οἱ ἐν Χίῳ ξένοι εὗρισκον, εἰς μὲν τὰ λαμπρὰ νοσοκομεῖα τῆς νήσου, τὰ μὲ ἀδράς συνεισφοράς τῶν Χίων διατηρούμενα, τὰς αὐτὰς φιλανθρώπους καὶ γενναίας περιθάλψεις, ὅσας καὶ οἱ πολῖται τῆς Χίου, εἰς δὲ τοὺς νόμους τῆς Διοικήσεως τὴν ισότιμον πατρικὴν προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν, ἐξ ὧν συνίσταται ἡ ἀληθὴς φιλανθρωπία καὶ φιλοξενία, οὗτος δύναται ἄράγε ἐν συνειδήσει νὰ ὀνομάσῃ τοὺς Χίους ἀφιλοξένους; Τὰ νοσοκομεῖα ταῦτα ἦσαν πέντε τὸν ἀριθμὸν· τὸ νοσοκομεῖον τῶν ἀσθενῶν, τὸ τῶν φρενοβλαβῶν, τὸ τῶν νόθων, τὸ τῶν λελωθμένων καὶ τὸ τῶν ἐκ πανώλης προσβάλλομένων.

Διωκεῖτο δὲ ἕκαστον ὑπὸ δύο ἐπιτρόπων, καὶ εἰς αὐτὰ ἐδέχοντο καὶ ἐπεριποιούντο ἐξίσου ὅλους τοὺς ἐνδεεῖς καὶ ἀσθενεῖς, ἄνευ τινὸς διακρίσεως πολίτου ἢ ξένου.

Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν πραγματευόμενοι περὶ τῶν νοσοκομείων τῆς νήσου νὰ ἀποσιωπήσωμεν τὴν μεγάλην φιλανθρωπίαν τῶν γυναικῶν, αἵτινες μετὰ τὴν παρακμὴν τῆς ἡλικίας, ἀληθεῖς ὁπαδοὶ τῶν δογμάτων τῆς Εὐαγγελικῆς ἠθικῆς, μολοντί ἠδύνατο ν' ἀπολαμβάνωσιν ἄεργοι τὰς ἐκ τοῦ πλούτου εὐφροσύνας, ἀφιερῶντο ἐκουσίως καὶ εὐχαρίστως εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῶσιν ἰδίαις χερσὶ τοὺς ἀσθενεῖς τῶν νοσοκομείων!

Ἡ ἔξοχος αὕτη τῶν Χίων γυναικῶν ἀρετὴ προϋποθέτει ἀναμφιβόλως τὴν καλὴν ἀνατροφὴν τοῦ γυναικείου φύλου· καὶ τῷ ὄντι τῶν γυναικῶν τῆς Χίου ἡ ἀνατροφή, αὐτὰς δὲν ἀνέπτυσε διὰ τῆς παιδείας τὰς λογικὰς αὐτῶν δυνάμεις, δὲν καθίστα αὐτὰς ἱκανὰς νὰ ἐπιδεικνύωσι διὰ ποικίλων γνώσεων τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς εὐφυΐας τοῦ οἰκείου αὐτῶν φύλου, ἐχορήγει ὅμως εἰς αὐτὰς ὅλα τὰ εὐγενῆ αἰσθηματὰ τῆς ὀρθῆς ἠθικῆς, καὶ τὰς ἀναγκαίας γνώσεις εἰς τὸ εἶδος τῆς ζωῆς των, καὶ χωρὶς νὰ καθιστᾷ αὐτὰς δυστυχεῖς, ἐκτείνουσα εἰς αὐτὰς τὰς ἰδέας ἐπέκεινα τῆς σφαίρας εἰς τὴν ὁποίαν τὸ οἰκιακὸν σύστημα τῆς πατρίδος αὐτῶν περιώριζεν, ἀποκαθίστα αὐτὰς φιλεργούς καὶ οἰκονόμους, φιλανθρώπους καὶ φιλοστόργους, συμπαθεῖς καὶ προθύμους βοηθοὺς τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος.

Πλὴν τῶν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐμπορικῶν προϊόντων, ἡ Χίος ἔχει καὶ τὸ δένδρον τῆς μαστίχης, τὸ καλούμενον σχῶνον, ὅστις αὐξάνει μόνον ἐντὸς τῆς περιοχῆς 24 χωρίων, ἕνεκα τούτου καὶ μαστιχοχωρίων ἐπονομαζομένων· τὸ δένδρον τοῦτο ἔχει συνήθως ὕψος δύο περίπου πηχῶν, πολλάκις ὅμως καταντᾷ καὶ εἰς τριῶν πηχῶν ὕψος· δὲν ἔχει χρεῖαν οὐδενὸς εἶδους καλλιέργειας, ἀλλὰ μόνον κεντριζομένου τοῦ στελέχους αὐτοῦ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον, ἀποβρέει ἐπὶ τῆς γῆς ἡ ῥητινώδης ὕλη τῆς μαστίχης, τὴν ὁποίαν ἀφοῦ ἀφήρῳσιν ἐκτεθειμένην ἐπὶ τινὰς ἡμέρας διὰ νὰ ξηρανθῇ, συνάγουσιν αὐτὴν ἄνευ τινὸς ἄλλης προετοιμασίας.

Μέχρι πρὸ πέντε περίπου ἐτῶν ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις ἔπεμπεν εἰς Χίον ἰδιαίτερον τοποτηρητὴν ὀνομαζόμενον Ἐπαρχὸν τῆς Μαστίχης, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξήρτηντο τὰ ῥηθέντα 24 μαστιχοχώρια σχηματίζοντα ἰδιαίτεραν τῆς λοιπῆς νήσου διοίκησιν, τὸ ἐξαίρετικὸν τοῦτο προνόμιον τῆς ἰδιαίτερας διοική-

σεως μετὰ πολλῶν ἄλλων προνομίων τῶν μαστιχοχωρίων διατηρήθη ἀπ' ἀρχῆς· τῆς εἰς τοὺς Τούρκους ὑποταγῆς τῆς νήσου, παραχωρηθὲν ἀφ' ἧς ἐποχῆς, καταπιεζομένης ὅλης τῆς νήσου ὑπὸ τῆς Μαωνικῆς ἐταιρίας τῶν Ἰουστινιακῶν, οἱ Μαστιχοχωρίται διαβάντες εἰς τὴν ἀντικρὺ Ἀσίαν, συνεφώνησαν μυστικὰ μετὰ τῶν ἐκεῖ Τούρκων, καὶ προσκαλέσαντες αὐτοὺς ὑπέταξαν τὴν νήσον εἰς τοὺς Τούρκους, ἀπαλλάξαντες τοῦ ἀφορήτου γενομένου ζυγοῦ τῶν Γενουησιῶν.

Ὁ παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως στελλόμενος ἰδιαίτερος Διοικητὴς τῶν μαστιχοχωρίων παραλαμβάνων ἔπεμπεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν ἐτήσιον φόρον τῶν ῥηθέντων 24 χωρίων συνιστάμενον μόνον εἰς 25, 000 ὀκάδας μαστίχης, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῆς συγκομιδῆς ἔφερον οἱ χωρικοὶ πρὸς τὸν εἰς τὴν πόλιν τῆς Χίου μένοντα Τουρκικὸν ἐπιστάτην παῖζοντες διάφορα μουσικὰ ὄργανα· ὅσον δὲ πλειότερα παρὰ τὰς 25, 000 ὀκάδας μαστίχην συνήγετο, ταύτην συνισταμένην περίπου εἰς 30, 000 ὀκάδας, οἱ Μαστιχοχωρίται ἐχρεώσθουν νὰ πωλήσωσιν εἰς τὴν Τουρκικὴν διοίκησιν πρὸς δύο ἡμισυ γρόσια τὴν ὅκαν κατὰ τὰς παλαιὰς μετὰ αὐτῶν καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς αὐλῆς συνθήκας· ἡ εἰς ἰδιώτην πώλησις τῆς μαστίχης ἦτο σφοδρῶς ἀπηγορευμένη. Ἀλλ' ἤδη διὰ τὸ ὑπὸ τῆς Τουρκίας ληφθὲν γενικὸν μέτρον τῆς καταργήσεως τῶν μονοπωλίων, ἡ Ὀθωμανικὴ κυβερνήσις ἀφῆκεν ἐλεύθερον καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς μαστίχης, καὶ ἕκαστος ἰδιοκτῆτης δύναται νὰ πωλήσῃ εἰς ὅντινα θέλει καὶ εἰς ὁποίαν δὴποτε τιμὴν εὐρει, ὅσῃν ἤθελε δυνηθῇ νὰ συνάξῃ ἐκ τῶν ἰδιοκτῆτων αὐτοῦ σχοίνων.

Ἀφοῦ ἡ Χίος ἔγινε θῦμα τῶν ὀδυνηρῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα συνεπιφέρει πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ φρικτὸς καταστρεπτικὸς δαίμων τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς διεσκορπίσθησαν, ἡ Χίος ὁμοίαζε πρό τινων ἐτῶν μᾶλλον σωρὸν πετρῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ἐνεφύλευον ἄγριοι γυννιται, ἡ τὴν λαμπρὰν ἐκείνην πόλιν, τὴν ὑπὸ τῶν πλουσιῶν ἐκείνων καὶ πεπολιτισμένων μεγαλεμπόρων κατοικοιουμένην ποτὲ πόλιν.

Ἀλλὰ μόλις ἐπανῆλθεν ἡ ἡσυχία εἰς τὴν Τουρκικὴν ἐπικράτειαν, καὶ ὁ Ναπολέων τῆς Ἀσίας, ὁ με-

γαλόνους Σουλτάνος Μαχμούτης, ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ δυστυχήματα τῆς νήσου ταύτης, καθιερῶν μὲν δι' ἰδιαιτέρων αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων τὴν σύστασιν τῆς παλαιᾶς διοικήσεως τῶν Χίων, μεθ' ὧν τῶν προσηρτημένων προνομίων, διατάττων δὲ ἐξαιρετικῶς τὴν εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν ἐπιστροφὴν ὧν τῶν δημευθεισῶν ἰδιοκτησιῶν, καὶ χορηγῶν μεγαλοπρεπεῖς συνδρομὰς καὶ βοηθείας ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ταμείου εἰς τὰ δημόσια αὐτῆς καταστήματα.

Ἡ Χίος λοιπὸν σήμερον διαφυλάττει τὴν παλαιὰν διοίκησιν αὐτῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ διοικεῖται ἐσωτερικῶς. Ὁθεν ἐσύστησε πάλιν Γυμνάσιον εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Σουλτὰν Μαχμούτης ἐπρόσφερεν 10,000, γρσ. ἐτήσιον συνδρομὴν, λαμβανομένην ἐκ τῶν δημοσίων εἰσοδημάτων τοῦ κράτους· ἔχει 25 ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα καὶ δύο Ἑλληνικὰ τῶν κορασιῶν, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἐφθασε πάλιν εἰς τὰς 70 περίπου χιλιάδας ψυχῶν, ἐπιδοθέντες μᾶλλον ἢ πρότερον εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, δεικνύουσιν ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλουσιν ἐπαναφέρει τὴν πατρίδα αὐτῶν εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς λαμπρότητα καὶ εὐκλειαν.

ΤΑ ΦΟΡΕΜΑΤΑ ΚΑΜΝΟΥΣΙ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ.

Εἰς τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις ὑποκρύπτεται μεγάλη καὶ ἀνεξάντλητος σοφία· δι' αὐτῶν ἐξηγοῦνται τὰ ἐκπληκτικώτατα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου συμβάντα, τὰ ὁποῖα εἰς πολλοὺς καὶ μάλιστα εἰς τοὺς φιλοσόφους φαίνονται ἀκατάληπτα· αὐτὰ εἶναι τὸ ἀληθές καὶ μόνον μέσον πρὸς ἀπόκτησιν πάσης εὐδαιμονίας, περὶ τῆς ὁποίας ματαίως οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἀγωνίζονται καὶ κοπιῶσι. Νήπιοι, ὅσοι ἀπατῶσιν ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους, λέγοντες καὶ διδάσκοντες, ὅτι μόνῃ ἡ ἀληθὴς ἀξία, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα, ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ ἀρετὴ φέρουσι τὴν εὐδαιμονίαν, καὶ μᾶς κάμνουσι μεγάλους τωόντι καὶ ἐνδόξους. Πρὸς τί ταῦτα πάντα; Πρὸς τί τοσοῦτοι πόνοι καὶ μόχθοι, ὅταν τὰ ἐνδύματα, ἡ μακαρία αὐτὴ ἐφεύρεσις, κατορθῶσιν εὐτυχῶς, ὅ,τι μάλιστα ἐπιχειροῦσιν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη;